

NEUVOSTON LAUSUNTO,
annettu 14 päivänä maaliskuuta 2006,
Alankomaiden tarkistetusta vakausohjelmasta vuosiksi 2005—2008

(2006/C 82/07)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisöstä tehdyn sopimuksen,

ottaa huomioon julkisyhteisöjen rahoitusaseman valvonnan sekä talouspolitiikan valvonnan ja yhteensovittamisen tehostamisesta 7 päivänä heinäkuuta 1997 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97⁽¹⁾ ja erityisesti sen 5 artiklan 3 kohdan,

ottaa huomioon komission suosituksen,

on kuullut talous- ja rahoituskomiteaa,

ON ANTANUT TÄMÄN LAUSUNNON:

- (1) Neuvosto tutki 14 päivänä maaliskuuta 2006 Alankomaiden tarkistetun vakausohjelman, joka kattaa vuodet 2005—2008.
- (2) Taloudellinen kasvu oli 1990-luvun toisella puoliskolla voimakasta BKT:n kasvaessa keskimäärin 3/4 prosentin vuosivauhtia. Kasvua tukivat vilkkaat asuntomarkkinat ja nousevat pörssikurssit. Kasvu pysähtyi vuosina 2002 ja 2003 sekä uudelleen vuoden 2005 alkupuolella. Julkisen talouden rahoitusasema oli vuonna 2000 selvästi ylijäämäinen, mutta heikkeni sen jälkeen nopeasti muuttuen alijäämäiseksi vuosina 2001 ja 2002 ja ylittäen raja-arvon eli 3 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2003. Neuvosto teki 2 päivänä kesäkuuta 2004 päätöksen, jonka mukaan Alankomaissa oli liiallinen julkisen talouden alijäämä, ja antoi suosituksen tilanteen korjaamisesta vuoteen 2005 mennessä. Julkista taloutta onnistuttiin vakauttamaan merkittävästi jo vuonna 2004, jolloin alijäämä supistui 2,1 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Neuvosto teki 7 päivänä kesäkuuta 2005 päätöksen, jonka mukaan Alankomaiden liiallinen alijäämä oli korjattu vuonna 2004, ja kumosi sen vuoksi liiallista alijäämää koskevan päätöksen.
- (3) Edellisestä Alankomaiden tarkistetusta vakausohjelmasta (2004—2007) 18 päivänä tammikuuta 2005 antamassaan lausunnossa neuvosto kehotti Alankomaita huolehtimaan siitä, että julkisen talouden alijäämä supistuu alle 3 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuoteen 2005 mennessä. Lisäksi neuvosto suositti, että Alankomaat ryhtyisi sen jälkeen tarvittaviin toimenpiteisiin lähellä tasapainoa olevan julkisen talouden rahoitusaseman saavuttamiseksi ottaen huomioon myötäsykliisyyden riskin ja väestön ikääntymisen aiheuttamat vaikutukset.
- (4) Vuoden 2005 talousarvion toteutumisesta voidaan todeta, että joulukuussa 2005 annetussa tarkistetussa ohjelmassa julkisen talouden alijäämän arvioitiin supistuneen 1,2 prosenttiin, kun marraskuun 2004 ohjelmassa asetettu tavoite oli 2,6 prosenttia suhteessa BKT:hen. Komission syksyn 2005 ennusteessa alijäämän arvioitiin olevan 1,8 prosenttia suhteessa BKT:hen. Suurin syy parantuneeseen tilanteeseen ovat odotettua suuremmat tulot, jotka ovat peräisin etenkin korkeammista kaasun hinnoista, suuremmista osingoista, arvonlisävero- ja yritysverotuloista. Viimeisimpien parlamentille esitettyjen arvioiden mukaan vuoden 2005 alijäämä on todennäköisesti noin 3/4 prosenttia suhteessa BKT:hen. Se on huomattavasti pienempi kuin tarkistetussa ohjelmassa ennustettiin.
- (5) Alankomaat toimitti 22 päivänä joulukuuta 2005 komissiolle vuodet 2005—2008 kattavan vakausohjelmansa (toisin sanoen kolme viikkoa käytännesääntöjen mukaisen määräajan eli 1 päivän joulukuuta jälkeen). Viranomaisten mukaan ohjelman myöhäinen toimitus johtui siitä, että siihen haluttiin sisällyttää uudet talousennusteet ja mahdolliset lisäsunnitelmat. Ohjelma vastaa rakenteeltaan pääpiirteissään mallia, jota vakaus- ja lähentymisohjelmien olisi uusien käytännesääntöjen⁽²⁾ mukaan noudatettava.

⁽¹⁾ EYVL L 209, 2.8.1997, s. 1. Asetus sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella (EY) N:o 1055/2005 (EUVL L 174, 7.7.2005, s. 1). Asiakirjat, joihin tässä lausunnossa viitataan, ovat saatavilla Internet-osoitteessa http://europa.eu.int/comm/economy_finance/about/activities/sgp/main_en.htm.

⁽²⁾ Jotkin kappaleet puuttuvat (yleinen toimintapoliittinen kehys) tai ovat vaillinaisia (julkisen talouden laatu, rakenneuudistukset). Ohjelmasta puuttuu perusoletuksia koskevia pakollisia tietoja, mutta Alankomaiden viranomaiset toimitivat ne myöhemmin. Suurin osa uusissa käytännesäännöissä määritellyistä vapaaehtoisista tiedoista puuttuu.

- (6) Ohjelmassa ennustetaan kokonaistuotannon kasvavan vuoden 2005 $\frac{3}{4}$ prosentista $2\frac{1}{2}$ prosenttiin vuosina 2006 ja 2007 ja hidastuvan $2\frac{1}{4}$ prosenttiin vuonna 2008. Ennustettu kasvu perustuu sekä kotimaisen kysynnän että viennin elpymiseen. Taloudelliseen kasvuun ja negatiivisen tuotantokuilun vähittäiseen kapenemiseen liittyvät ennusteet ovat realistisia myös viimeisten positiivisten taloustietojen valossa. Inflaation odotetaan vakiintuvan 1,5 prosenttiin vuonna 2006 mutta hidastuvan vähän yli 1 prosenttiin vuonna 2007. Tämä ennuste näyttää optimistiselta myös komission syksyllä 2005 antamaan ennusteeseen verrattuna.
- (7) Viranomaisten strateginen päätavoite on saavuttaa terve julkinen talous kestävän talouskasvun tukemiseksi ja ikääntymisestä aiheutuvien kustannusten kattamiseksi. Vuosina 2004 ja 2005 toteutetun julkisen talouden merkittävän vakauttamisen jälkeen vuoden 2005 vakaushjelmassa ennustetaan, että alijäämä kasvaa 1,5 prosenttiin vuonna 2006 ja vakiintuu sen jälkeen noin 1,1 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Perusylijämä kehittyi vastaavalla tavalla. Verrattaessa nykyistä ohjelmaa edelliseen, jossa alijäämän vähenemisen ennustettiin jatkuvan, uudessa ohjelmassa otetaan huomioon odotettua pienempi alijäämä, eli 1,2 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2005, ja ennustetaan sen vakiintuvan tälle tasolle (lukuun ottamatta vuonna 2006 tapahtuvaa heikennystä). Tämä oletamus perustuu makrotalouden skenaarioon, joka kattaa ajan vuodesta 2006 eteenpäin.
- (8) Komission yksiköiden yhteisesti sovittuja menetelmiä käyttäen tekemien ohjelmaan perustuvien laskelmien mukaan rakenteellinen rahoitusasema parani vuoden 2003 liiallisen alijäämän tilanteesta ($2\frac{1}{4}$ prosenttia suhteessa BKT:hen) tasapainoiseksi vuonna 2005. Tämä johtui vakaush- ja kasvusopimuksen mukaisista voimakkaista korjaustoimenpiteistä. Laskelmien mukaan rakenteellinen rahoitusasema heikkenee vuonna 2006 siten, että alijäämä on lähes $\frac{3}{4}$ prosenttia suhteessa BKT:hen tuotantokuilun supistuesssa, joskin ollessa vielä negatiivinen. Puolet tästä rakenteellisesta heikkenemisestä johtuu siitä, että yritykset maksoivat odotettua enemmän ennakkoeroja vuonna 2005 hyödyntääkseen valtion maksamaa korkoa, joka oli markkinakorkoa korkeampi. Tämän toiminnan vaikutukset heijastuvat vuoteen 2006. Rakenteellisen rahoitusaseman odotetaan vakiintuvan sen jälkeen siten, että alijäämä on vähän yli puoli prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen. Ohjelmassa asetetaan julkisen talouden rakenteellista (toisin sanoen suhdannetasoitettua ja laskettuna ilman kertaluonteisia tai muita väliaikaisia toimenpiteitä) rahoitusasemaa koskevaksi keskipitkän aikavälin tavoitteeksi - 0,5—1 prosenttia suhteessa BKT:hen. Tämä keskipitkän aikavälin tavoite on asianmukainen, koska se on vakaush- ja kasvusopimuksessa ja käytännössä euroalueelle ja ERM II -jäsenvaltioille määritellyn vaihteluvälin sisällä ja kuvastaa riittävän hyvin velkasuhdetta ja keskimääräistä potentiaalisen tuotannon kasvua pitkällä aikavälillä. Huolimatta odotetusta julkisen talouden heikentymisestä vuonna 2006, alijäämän odotetaan pysyvän ohjelmassa asetetussa keskipitkän aikavälin tavoitteessa.
- (9) Julkisen talouden strategiaan kohdistuvat riskit näyttävät olevan pitkälti tasapainossa, ja talousarvio voi toteutua jopa odotettua paremmin vuoden 2006 jälkeen. Nykyindikaattoreiden mukaan taloudellinen toiminta vilkastuu voimakkaasti, vuoden 2005 alijäämän odotetaan olevan huomattavasti pienempi ja vuoden 2006 jälkeen julkiseen talouteen kohdistuu ohjelman mukaan positiivinen riski, jos öljyn hinta kohoaa ennustettua enemmän, sillä julkinen talous hyötyisi korkeammista kaasutuuloista. Kasvuennuste on jo laadittu korkeamman öljyn hinnan perusteella. On myös mahdollista, että vuoden 2005 odotettua paremmasta tuloksesta on joitakin negatiivisia vaikutuksia. Lisäksi ei vielä ole selvää, saavutetaanko vuonna 2006 voimaantulleista terveydenhuolto- ja sosiaaliturvajärjestelmien uudistuksista ennakoitua julkisen talouden säästöt täysimääräisinä, sillä uudistusten vaikutusta ihmisten käyttäytymiseen ei voida vielä tarkasti arvioida.
- (10) Edellä esitetyn riskinarvioinnin perusteella näyttää siltä, että tarkistetun ohjelman mukaisella julkisen talouden strategialla pystytään noudattamaan ohjelmassa asetettua keskipitkän aikavälin tavoitetta koko ohjelmakauden ajan. Ennustettu rakenteellinen rahoitusasema pysyy vuosittain keskipitkän aikavälin tavoitteessa ohjelman mukaisesti ja on parempi kuin rakenteellisen alijäämän vähimmäisvaatimukseksi asetettu viitearvo, joka on noin 1 prosentti suhteessa BKT:hen. Tämä tarjoaa riittävän marginaalin, jolla varmistetaan, ettei 3 prosentin viitearvo suhteessa BKT:hen ylity, jos suhdannekehitys heikkenee. Huolimatta talouden voimakkaasta elpymisestä, julkisen talouden rakenteellisen rahoitusaseman ennustetaan kuitenkin heikkenevän $\frac{3}{4}$ prosentilla suhteessa BKT:hen vuonna 2006, mikä johtuu osittain poikkeuksellisista syistä. Jos viimeisimmät tiedot vuoden 2005 positiivisesta tuloksesta vahvistetaan, vuoden 2006 tavoitteissa mainittu julkisen talouden heikentyminen voi olla jyrkempikin, elleivät viranomaiset ryhdy toimenpiteisiin sen rajoittamiseksi.

- (11) Ohjelman mukaan valtion velka vakiintuu vuonna 2006 pääosin 54,5 prosenttiin suhteessa BKT:hen ja pienenee sitten 53 prosenttiin vuonna 2008. Ennusteet ovat hyvin lähellä komission yksiköiden ennusteita. Velkaennusteisiin kohdistuvat riskit johtuvat lähinnä alijäämäennusteisiin kohdistuvista riskeistä, jotka näyttävät olevan pitkälti tasapainossa, kuten edellä mainittiin.
- (12) Julkiset menot, joita ennustetaan aiheutuvan väestön ikääntymisestä, näyttävät muodostavan keskitason riskin Alankomaiden julkisen talouden kestävyydelle. Nykyinen velkataso on alle perustamissopimuksessa asetetun viitearvon, joka on 60 prosenttia suhteessa BKT:hen, ja Alankomaiden julkisen talouden rahoitusasemassa viime aikoina tapahtunut parannus on auttanut lieventämään pitkän aikavälin kestävyyyteen kohdistuvia riskejä. Viime aikoina toteutetut työkyvyttömyyseläkejärjestelmän uudistukset auttavat myös karsimaan julkisia menoja pitkällä aikavälillä. Ennustetulla tulojen kasvulla, joka johtuu ennen kaikkea viivästyneestä eläkkeiden verotuksesta, eivät kuitenkaan riitä kompensoimaan julkisten menojen kasvua pitkällä aikavälillä, vaikka tulojen kasvu otettaisiinkin kokonaan huomioon. Julkista taloutta on sen vuoksi ehkä vakautettava vielä lisää ikääntymisen aiheuttamien vaikutusten tasaamiseksi.
- (13) Ohjelmassa esitetyt julkista taloutta koskevat toimet ovat pääpiirteissään yhdenmukaiset vuosien 2005—2008 yhdenmukaisiin suuntaviivoihin sisältyvien talouspolitiikan laajojen suuntaviivojen kanssa. Ne ovat erityisesti talouden vakauden turvaamista koskevan yhdenmukaisen suuntaviivan mukaisia, sillä niillä pyritään säilyttämään julkista taloutta koskeva keskipitkän aikavälin tavoite koko suhdannekierron ajan. Ohjelma on myös talouden kestävyuden varmistamisesta annetun yhdenmukaisen suuntaviivan mukainen väestön ikääntymisestä johtuvien ennustettujen kustannusten osalta.
- (14) Kasvua ja työllisyyttä tukevan uudistetun Lissabonin strategian mukaisessa Alankomaiden kansallisessa rakenneuudistusohjelmassa, jonka Alankomaat toimitti 14 päivänä lokakuuta 2005, haasteina mainitaan työvoiman tarjonnan parantaminen, työvoiman tuottavuuden nopeampi kasvu tutkimus- ja kehitys- sekä innovaatiotoimintaa lisäämällä ja hintakilpailun lisääminen sosiaaliturvamaksuja supistamalla. Näistä tutkimus- ja kehitys- sekä innovaatiotoiminnalla odotetaan olevan huomattava vaikutus julkiseen talouteen. Koska näiden alojen rakenteellisten uudistusten ajoituksesta ei ole riittävästi tietoja, on vaikea varmistaa, onko kansallisessa uudistusohjelmassa kaavailut toimet otettu täysin huomioon vakausohjelmassa esitetyissä julkista taloutta koskevissa ennusteissa. Vakausohjelmaan sisältyvät julkista taloutta koskevat toimet näyttävät olevan pääosin yhdenmukaisia kansalliseen uudistusohjelmaan sisältyvien toimien kanssa.

Edellä esitetyn arvioinnin perusteella neuvosto on tyytyväinen Alankomaiden hallituksen vuonna 2005 toteuttamiin toimenpiteisiin, joilla se pyrki supistamaan alijäämäänsä alle 3 prosentin viitearvon suhteessa BKT:hen korjattuaan ensin tehokkaasti liiallisen alijäämän tilanteen. Neuvosto on myös tyytyväinen viranomaisten suunnitelmaan noudattaa keskipitkän aikavälin tavoitetta koko ohjelmakauden ajan. Neuvosto kehottaa Alankomaita säilyttämään vahvan julkisen talouden aseman vuonna 2006 ja sen jälkeen, etenkin kun otetaan huomioon vuoden 2005 odotettua paremmat tulokset.

Keskeisten makrotaloutta ja julkista taloutta koskevien ennusteiden vertailu

| | | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 |
|----------------------------|-----------------------|------|------|------|------|------|
| BKT:n määrä (muutos, %) | VO 12.2005 (1) | 1,7 | 0,75 | 2,5 | 2,5 | 2,25 |
| | KOM 11.2005 | 1,7 | 0,5 | 2,0 | 2,4 | .. |
| | VO 11.2004 | 1,25 | 1,5 | 2,5 | 2,5 | .. |
| YKHI-inflaatio (%) | VO 12.2005 | 1,4 | 1,5 | 1,5 | 1,1 | .. |
| | KOM 11.2005 | 1,4 | 1,7 | 2,0 | 1,9 | .. |
| | VO 11.2004 | 1,25 | 1,25 | 1,5 | 1,5 | .. |

| | | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 |
|---|----------------------------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|
| Tuotantokuilu (% suhteessa potentiaali- seen BKT:hen) | VO 12.2005 ⁽²⁾ | - 1,5 | - 2,3 | - 1,5 | - 1,1 | - 0,9 |
| | KOM 11.2005 ⁽⁴⁾ | - 1,3 | - 2,2 | - 1,9 | - 1,4 | .. |
| | VO 11.2004 | - 2,1 | - 2,2 | - 1,5 | - 0,9 | .. |
| Julkisen talouden rahoitusasema (% suhteessa BKT:hen) | VO 12.2005 | - 2,1 | - 1,2 | - 1,5 | - 1,2 | - 1,1 |
| | KOM 11.2005 | - 2,1 | - 1,8 | - 1,9 | - 1,5 | .. |
| | KOM 11.2004 | - 3,0 | - 2,6 | - 2,1 | - 1,9 | .. |
| Perusjäämä (% suhteessa BKT:hen) | VO 12.2005 | 0,6 | 1,4 | 1,1 | 1,4 | 1,5 |
| | KOM 11.2005 | 0,5 | 0,7 | 0,6 | 1,0 | .. |
| | VO 11.2004 | - 0,1 | 0,3 | 0,7 | 0,8 | .. |
| Suhdannetasoitettu rahoitusasema = raken- teellinen rahoitusasema ⁽³⁾ (% suhteessa BKT:hen) | VO 12.2005 ⁽²⁾ | - 1,3 | 0,0 | - 0,7 | - 0,6 | - 0,6 |
| | KOM 11.2005 | - 1,4 | - 0,6 | - 0,8 | - 0,7 | .. |
| | VO 11.2004 | - 1,6 | - 1,2 | - 1,2 | - 1,3 | .. |
| Julkisen talouden brutto- velka (% suhteessa BKT:hen) | VO 12.2005 | 53,1 | 54,4 | 54,5 | 53,9 | 53,1 |
| | KOM 11.2005 | 53,1 | 54,0 | 54,2 | 53,8 | .. |
| | VO 11.2004 | 56,3 | 58,1 | 58,6 | 58,3 | .. |

Huom.

⁽¹⁾ Vastaavia piste-estimaatteja on käytetty lisälaskelmissa.

⁽²⁾ Komission yksiköiden laskelmat ohjelmassa esitettyjen tietojen perusteella.

⁽³⁾ Koska ohjelmassa ei täsmennetä kertaluonteisia ja muita väliaikaisia toimenpiteitä, suhdannekorjattu rahoitusasema ja rakenteellinen rahoitusasema ovat samat.

⁽⁴⁾ Perustuu ennusteisiin, joiden mukaan potentiaalinen kasvu on 1,5 prosenttia vuonna 2004, 1,6 prosenttia vuonna 2005, 1,7 prosenttia vuonna 2006 ja 1,8 prosenttia vuonna 2007.

Lähde:

Vakaushjelma (VO), komission yksiköiden syksyn 2005 talousennuste (KOM) ja komission yksiköiden laskelmat.